

Diakoni og diakoniutdanning ved diakonhjemmet

I møte 27. oktober 1981 fattet Hovedstyret følgende vedtak:

Hovedstyret fastsetter programerklæring «Om diakoni og diakoniutdanning» av 27. oktober 1981 som retningsgivende for all virksomhet ved Diakonhjemmet. Her gjengis erklæringen i sin helhet.

DEFINISJON

Diakonhjemmet forstår diakoni som kirkens omsorg for mennesker i nød. Denne omsorg springer ut av og skal formidle Guds kjærlighet til sin falne skapning. Denne forståelse karakteriserer den tjeneste som Diakonhjemmets samlede virksomhet er orientert ut fra og rettet inn mot.

Med utgangspunkt i denne hovedbestemmelse av diakonien skal det i det følgende gis en nyansering, presisering og utdyping av det diakonisyn som utdanningen til diakoner og diakoniarbeidere er motivert ut fra.

DIAKONIENS GRUNNLAG

Diakonien har sin basis i den kristne tro og bygger på de tre troens artikler. Dette gir diakonien dens forankring og det særpreg som skiller den fra annet arbeid for mennesker i nød.

Diakonien bygger på den forutsetning at mennesket er skapt i Guds bilde og at menneskeverdet derfor er ukrenkelig. I dette menneskesyn ligger det en overbevisning om at Guds vilje innebærer lik rett til omsorg og til et liv med mål og mening for alle mennesker uavhengig av kjønn, rase, tro eller politisk oppfatning. Det kristne menneskesyn innebærer også at mennesket er satt inn i et forvalteransvar overfor Gud, for sitt liv og for hele skaperverket.

Den kristne tro har sitt sentrum i troen

på Jesus Kristus og hans gjerning. Menneskets dypeste nød består i den adskillelse fra Gud som er en konsekvens av våre synder. Diakonien vil bære bud til menneskene om at Jesus gjennom sin lidelse, død og oppstandelse har sonet for alle våre synder og gjenopprettet vårt forhold til Gud. Hans frigjørende gjerning omfatter alt som undertrykker menneskene og truer en fullverdig menneskelig eksistens.

Den diakonale omsorg har sitt utspiring i menighetens gudstjenestelige fellesskap blant kirkens troende lemmer, og strekker seg ut over menighetens grenser til å omslutte alle som på en eller annen måte er tynget av menneskelig nød.

Diakonien er en frukt av evangeliet. Den er «tro virksom i kjærlighet» (Gal. 5,6). Derfor er både Kirken og hver enkelt kristen kalt til diakoni.

Diakonien har både en spesiell og en almen dimensjon. Den spesielle diakoni har en særskilt tilknytning til menigheten både som sin basis og sitt mål. Den almenne diakoni utøves i dagliglivet når den enkelte kristne i sine kallsoppgaver søker å hjelpe mennesker i nød. Menighetens fellesskap om Ordet og Sakramentene, styrker og nærer dette kall til tjeneste for vår neste.

Diakonien innhold og arbeidsoppgaver

I den formulering som innledningsvis

ble valgt for å karakterisere diakonitjenesten er det nødvendig å utdype innholdet i begrepene «kirken», «omsorgen» og «mennesker i nød».

«Kirken».

Diakoni er kirkens tjeneste. I diakonien er det kirken som handler. Med «kirke» forstås i den lutherske bekjennelse samfunnet av alle troende samlet om Ord og Sakrament. Kirken som diakoniens subjekt representeres derfor for det første av den organiserte kirke (menigheten og kristne organisasjoner med diakonale målsettinger) og for det andre av den enkelte kristne som i sine kallsoppgaver søker å hjelpe mennesker i nød.

«Mennesker i nød».

Diakoniens omsorg er å tjene *alle mennesker* som er i nød, fordi Gud har skapt dem og fordi frelsen i Kristus gjelder alle.

Menneskets åndelige nød er en følge av synden og vil derfor følge menneskene så lenge verden består. Denne side ved menneskets nød kan diakonien hverken overse eller isolere fra annen form for nød.

Diakoniens arbeidsoppgaver vil samtidig være bestemt av den konkrete nød som til enhver tid fremtrer i samfunnet. Vårt samfunn er preget av store og hurtige økonomiske, teknologiske og sosiale endringer. For mange enkeltmennesker, familier og større grupper av befolkningen skaper denne utviklingen problemer som kan være av såvel åndelig som psykisk, sosial og materiell karakter.

Alle sider ved menneskelig nød er således en utfordring til diakoni og er gjenstand for dens tjeneste. I ord og handling vil diakonien vitne om Guds kjærlighet til menneskene i Kristus Jesus.

«Omsorg».

Kirkens diakonale omsorg forutsetter kjennskap til den nød som skal avhjelpes og bevissthet om det grunnlag som hjelpen blir gitt på. For å nå sitt mål må diakonien ta i bruk et bredt spektrum av innsikt, kunnskap og ferdigheter som setter diakoniarbeideren i stand til å drive omsorgsarbeid for mennesker i akutte og kroniske nødsituasjoner.

Men omsorgen må også vise seg i forebyggende arbeid der årsakene til den menneskelige nød søkes klarlagt og ytre forhold som skaper nød, blir rettet på. Det er derfor nødvendig både å gi en faglig kvalifisert analyse av problemenes karakter og årsakssammenhenger og å se problemene og søke løsninger av dem i lys av Guds ord og kirkens lære. Det er denne dobbelte betraktning som kvalifiserer diakonien som diakoni og gir den dens faglige identitet. Både ved sine premisser og sin forståelsesramme får diakonien et særpreg i forhold til vanlig sekulært sosialarbeid.

Diakonien vil møte mennesker i vanskelige livssituasjoner der også religiøse behov reises og åndelige behov kommer til uttrykk. Diakonien er rede til å møte dette behovet med Guds ord. Men den må aldri misbruke et menneskes vanskeligheter til å påtvinge noen den kristne tro. Heller ikke vil den gjøre hjelpen avhengig av at den hjelpetrengende gir uttrykk for et ønske om å høre Guds ord eller avhengig av hvordan Guds ord blir tatt imot.

Diakonien ser positivt på de store ressurser som samfunnet setter inn for å forebygge og avhjelpe menneskelig nød. Diakonien vil bidra til at disse ressurser til enhver tid forvaltes slik at de kommer dem til gode som trenger det mest. Det hører med til en aktiv omsorgstjeneste at diakonien arbeider såvel blant enkeltmennesker som i nærmil-

jøet og samtidig gjør sitt syn gjeldende overfor samfunnets administrative og politiske organer.

DIAKONHJEMMETS UTDANNINGSMÅL

Diakonhjemmets utdanningsmål tar sikte på å kvalifisere kristne kvinner og menn for diakontjeneste og diakonalt arbeid i kirke og samfunn. Den består av en utdanning til sykepleier eller sosionom kombinert med en teologisk utdanning.

Det overordnede mål for utdanningen ved Diakonhjemmet er å utdanne diakonikandidater som kan gå inn som diakoner i kirkens eget arbeid. Det er også et viktig mål å utdanne diakonikandidater for tjeneste i stillinger i samfunnet forøvrig.

Utdanningen som helhet tar sikte på å kvalifisere til stillinger innen

- a) menighet og kirke
- b) diakonale institusjoner/organisasjoner
- c) samfunnets helse- og sosialomsorg.

Både sykepleie/sosialt arbeid og teologi er nødvendige fagelementer i diakoniutdanningen. Det er kombinasjonen av og sammenhengen mellom disse fagene som gir diakoniutdanningen dens særpreg og faglige identitet. Både undervisningen i helse- og sosialfag og i teologiske fag skal således legge vekt på å ta opp spørsmål som knytter seg til forholdet mellom sykepleie/sosialt arbeid – kristen tro – diakoni. Det er viktig for kvaliteten i diakoniutdanningen at utdanningen på de enkelte fagområder har et innhold som kan gi offentlig godkjenning.

Gjennom sin grunnutdanning, etter- og videreutdanning skal skolene formidle verdier, bearbeide holdninger og gi studentene de kunnskaper og ferdigheter som kvalifiserer for faglig/diakonalt

arbeid. Med utgangspunkt i den kristne tro skal de hjelpe studentene til å gjøre en tjeneste som er både faglig og kristelig forsvarlig.

Skolene bærer dessuten medansvar for kirkens egen gjennomtenkning av de mange spørsmål som vårt kompliserte og pluralistiske samfunn reiser. Dette ansvaret utøver de både gjennom ulike former for undervisning og i sin forsøks- og forskningsvirksomhet.

I all sin virksomhet må skolene sammen med Diakonhjemmet som helhet legge vinn på å vekke og nære kallet til diakoni. Dette må skje både gjennom skolenes undervisningsaktiviteter, forskning og ved andakter og andre samlinger.

Alle de tre skolene som bidrar til diakoniutdanningen har hver for seg og samlet medansvar for å realisere hele utdanningsmålsettingen. Sammen har de ansvar for å ta opp og bearbeide forholdet mellom sykepleie/sosialt arbeid, kristen tro og etikk og diakoni.

Sykepleierhøgskolen, sosialhøgskolen og den teologisk/administrative høgskole har hver for seg ansvar for gjennomføringen av egne fagplaner. Sykepleier- og sosialhøgskolen har dessuten et særlig ansvar for å ta opp og bearbeide forholdet sykepleie/sosialt arbeid – kristen tro – diakoni innenfor sine fagplaner. Teologisk/administrativ høgskole har – i tillegg til å formidle teologisk/diakonal kunnskap – et særlig ansvar for å bruke sin kompetanse til å gi en teologisk belysning og en etisk bearbeidelse av de problemstillinger som studentene vil møte i sine ulike yrkesroller i fremtiden.

Alle tre høgskolene skal dertil gjennom sin etter- og videreutdanning gi tilbud til diakoner/sosionomer/sykepleiere om faglig oppfølging og fornyelse.